

Regeringskansliet
Socialdepartementet

Vissa kirurgiska ingrepp i könsorganen och ändring av det kön som framgår av folkbokföringen (Utkast till lagrådsremiss)

Mot bakgrund av de intressen som Åklagarmyndigheten har att bevaka lämnas följande yttrande.

Avsnitt 7 En ny lag om vissa kirurgiska ingrepp i könsorganen

Åklagarmyndigheten har inte några synpunkter på förslaget men vill påtala att det är viktigt att i förarbetena förtydliga hur den föreslagna lagen om vissa kirurgiska ingrepp förhåller sig till lagen (1982:316) med förbud mot könsstympling av kvinnor. Även om det står helt klart att syftet med lagen med förbud mot könsstympling inte är att den ska omfatta kirurgiska ingrepp som utförs i ett könskorrigeringssyfte faller rent bokstavligt sådana ingrepp i kvinnliga könsorgan in under tillämpningsområdet av lagen med förbud mot könsstympling varför ett förtydligande är nödvändigt.

Avsnitt 8 En ny lag om ändring av det kön som framgår av folkbokföringen

Åklagarmyndigheten har stor förståelse för det behov som finns att kunna få till stånd en ändring av det kön som framgår av folkbokföringen. Det är dock uppenbart att det finns en klar risk att den föreslagna regleringen kommer att missbrukas för brott och andra oegentligheter, såväl i eget intresse som som redskap för andras. Den risken måste noga vägas mot den enskilde personens rätt till självbestämmande.

Det svenska samhället är i stor utsträckning uppbyggt på att kontrollen över finansiella och andra tjänster är kopplad till den enskilda individens personnummer. Detsamma gäller olika former av samhällsstöd. Missbruk av förmåner och kreditmöjligheter är idag ett stort och växande samhällsproblem. En process som gör det förhållandevis enkelt att en eller flera gånger ändra personnummer och där spårbarheten mellan det nya och det gamla personnumret försvåras motverkar de ansträngningar som för närvarande görs för att minska missbruket.

Mot den här bakgrunden framstår det som olämpligt att utan en djupare analys tillhandahålla ett förhållandevis enkelt sätt att kringgå kontrollmöjligheterna.

De förändringar som har gjorts i förhållande till det tidigare lagförslaget (Ds 2018:17) – införande av betänketid och krav på personlig inställelse vid ansökan – är enligt vår bedömning inte tillräckliga för att motverka risken för missbruk. Vi kan därför inte dela bedömningen att det skulle vara tillräckligt att först i efterhand se över möjligheten att vidta ytterligare åtgärder för att motverka risken för missbruk.

Åklagarmyndigheten avstyrker därför förslaget i föreliggande skick. För att kunna ligga till grund för lagstiftning bör förslaget kompletteras med effektiva åtgärder för att minska riskerna för missbruk.

Vi noterar avslutningsvis att det behövs ett förtydligande om att kravet på personlig inställelse vid ansökan hos Skatteverket (5 §) omfattar både paragrafens första och andra stycke, dvs. såväl vid ansökan som vid begäran om fullföljd.

Avsnitt 9.4 Offentlighets- och sekretesslagen

Åklagarmyndigheten instämmer i bedömningen att personer som ändrar kön är en utsatt grupp som kan komma att mötas av fördomar men också riskera att utsättas för trakasserier, hot, förföljelse eller våld. Det finns därför ett behov av att införa en ny sekretessbestämmelse i Offentlighets- och sekretesslagen för uppgifter om enskilda hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden i ärenden enligt den föreslagna lagen om ändring av det kön som framgår av folkbokföringen om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående lider men. Allmänhetens rätt till insyn kan i dessa fall inte väga tyngre än den enskilda personens rätt att få ändra kön.

Detta yttrande har beslutats av chefen för Utvecklingscentrum, överåklagaren Lennart Guné, efter föredragning av kammaråklagaren Åsa Hiding. I den slutliga handläggningen av ärendet har också överåklagaren Eva-Marie Persson deltagit.

På Åklagarmyndighetens vägnar

Lennart Guné

Åsa Hiding

Kopia till

Kommunikationsavdelningen
Rättschefen
Biblioteket